

BELEDİYELERİN E-DEMOKRASİYE BAKIŞI

Yrd. Doç. Dr. Bahar ÜSTE

Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir Meslek Yüksekokulu
Yerel Yönetimler Programı
rabia.uste@deu.edu.tr

Arş. Gör. Berrin GÜZEL

Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir Meslek Yüksekokulu
Turizm İşletmeciliği Programı
berrin.guzel@deu.edu.tr

Öz

Yüzyıllardır tartışılan konuların başında gelen demokrasi, bilişim ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, tartışmaları farklı bir boyuta taşımıştır. Özellikle 21. yy'ın başında ülkemizde sivil toplum örgütlerinin gelişim tablolarının yakından izlenir olması sonucunda verilere daha sağlıklı ulaşılabilmesi için teknolojinin çağdaş bir biçimde kullanılması gerekmektedir.

Demokrasi içerisinde yer alan siyasal faaliyetler, özellikle de siyasal katılım açısından seçimlere ve sonrasındaki döneme de ışık tutmaktadır. Ülkemizde de katılımcı demokrasinin arttırılabilmesi için kısır döngü haline dönüşen demokrasi tartışmalarından çok e-demokrasinin gündeme getirilmesi ve çözüm önerilerinin bu tür bilişim teknolojisi ile birleştirilerek tekrar düşünülmesi, kalkınmış ülkelerdeki oluşumların birçoğunu ülkemize taşınmasını sağlayabilecektir.

Çalışma, Türkiye'de e-demokrasinin nerede olduğunu, e-demokrasi kültürünün nasıl oluşturabileceğini açıklayabilecektir. Çalışmanın uygulama bölümünde İzmir'de Büyükşehir, Karşıyaka, Konak, Balçova, Gazimir ve Narlıdere ilçe belediyeleri çalışanları ile anket çalışması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: demokrasi, siyasal kültür, e-demokrasi, e-kültür, yerel yönetimler

“VIEWS OF MUNICIPALITIES ON E-DEMOCRACY”

Abstract

Democracy, which has been discussed for centuries, has resulted in new discussions, as a result of development in the information and communication technologies. In order to get reliable data, technology should be used more frequently, especially after the traceability of the NGO's activities in the beginnings of the 21st century.

Political activities in democracy are useful for during and after election periods, especially for political participation. In Turkey, in order to increase the level of participatory democracy, attention should be paid to e-democracy applications. Also, the solutions for the problems of democracy, information technology should be taken into account; thus e-democracy applications of developed countries could be adapted.

This study will define the situation of e-democracy in Turkey and comparisons between Turkey and countries in terms of e-democracy. The possibility of e-democracy will be discussed. Also, a questionnaire for the study was sent to the employees in Konak, Karşıyaka, Büyükşehir, Balçova, Gazıemir and Narlıdere municipalities to get their opinions about e-democracy.

Keywords: democracy, political culture, e–democracy, e–culture, local governments

Giriş

Yönetimde katılım, çağdaş anlayış içerisinde oluşması istenen bir durumdur. Demokrasi, katılımcılığın yaşanabileceği yönetim biçimidir. Toplumsal katılım, sadece demokrasi içeriği ile değil, aynı zamanda toplumun benimsemesi ile oluşabilir. İnsan, yapısı gereği değerli kılınmak ister. Özellikle, yönetimin birey ve toplum olarak kendisine değer verdiğini hissetmelidir. Günümüz toplumlarında yönetime katılmak kolay değildir. Yönetime katılmada yaşanan olumsuzluklar üzerine, e-demokrasi kavramının bireyler adına olumlu sonuçlar içerebileceği tartışılmaya başlanmıştır.

Kamu ve özel kurumlarda oluşturulan iletişim teknolojileri ile halka hizmet vermenin, e-demokrasi sürecine katkıları konu içinde incelenmeye çalışılacaktır. Katılımcı demokrasi anlayışının geliştirilebilmesi için nasıl bir siyasal kültür ve nasıl e-demokrasi kültürü olmalıdır? Bu sorulara çalışma içerisinde yanıt aranacaktır.

Çalışmanın uygulama bölümünde, yerel demokrasinin vazgeçilmez öğelerinden olan belediyelerin özellikle de çalışanlarının bu konuya bakış açıları ortaya konulmaya çalışılmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi, Karşıyaka Belediyesi, Konak Belediyesi, Gazıemir Belediyesi, Balçova Belediyesi, Narlıdere Belediyesi, Bornova Belediyesi çalışanlarının e-demokrasi hakkındaki görüşlerinin ortaya konulması için yapılan anket çalışması ve sonuçları çalışma içerisinde değerlendirilmiştir.

1. Demokrasi

Demokrasi, kişi-toplum ilişkilerinin belirlenme sürecine halkın tümüyle katıldığı, azınlık haklarına saygılı bir çoğunluk yönetiminin sağlandığı, kişiye ait hak ve özgürlüklerin korunduğu, toplumda tüm bireylere fırsat eşitliği sağlayan yönetimdir (Çam, 1987, s.153). Aynı zamanda demokrasi “halk iktidarı”, iktidarın halka ait olmasıdır. Demokrasinin fonksiyonları ise, insanın düşünmesi ve düşündüğünü ifade etmede özgür olması, insanların sevgi, saygı ve güvene dayanan ilişkileri, eşitlik gibi kavramlar olarak sayılabilir.

Demokrasilerde değerlerin birey üzerindeki etkileri ise şunlardır (Büyükkaragöz ve Kesici, 1998, s.4-5):

- Fikir çatışmasının barışçı yollarla çözümlenmesi, değişen toplumda barışçı bir değişimin sağlanması, yöneticilerin alternatiflerini demokratik kurallara uygun olarak kullanması, karar verme sürecinde zorlanmanın en az olması, hukukun üstünlüğünü kabul etme, öğretimin demokratikleşmesidir.
- Barışçı, değişime açık, kuralları tanıyan, karar verme sürecine katılan, hukukun üstünlüğünü kabul eden bireyler demokratik davranabilirler. Demokrasi, sürekliliği olan bir kavramdır. Ailede, sosyal çevrede, eğitim kurumlarında ve iş yaşamında bir bütün olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Demokrasi bir birikimi gerektirmektedir. Demokrasiyi doğru anlayabilmek ve uygulayabilmek için, eğitiminin çeşitli aşamalarda verilmesi gerekmektedir. Demokrasi eğitiminin, bireylere katkı sağlayabileceği kaçınılmaz bir süreçtir.

Demokrasilerde en önemli konuların başında insan hakları gelmektedir. Çağdaş ve çoğulcu demokrasinin, insanın kendi varlığına, onuruna, mutluluğuna verdiği değer ve kendisine gösterdiği saygı artık barış, huzur ve güven içinde yaşayan bir dünya oluşturulması istek ve özlemini yaygınlaştırmaktadır. Bunun sonucu olarak, insanın değeri ve yüceliği daha çok önem kazanmaktadır. İnsanı daha iyi ve sağlıklı yetiştirmek ve insana saygıyı geliştirmek için eğitime ve özellikle insan hakları alanında eğitime daha fazla önem verilmektedir (Kepenekçi, 2000, s.5). Öncelikle kendisine ve çevresiyle birlikte mal ve hizmet ürettiği hedef kitleye değer veren bireyler, demokrasinin gelişimine katkı sağlayabileceklerdir.

Schmidt'e göre "özerk olarak meşrulaşmış, çoğulcu olarak örgütlenmiş hukuk devleti" ideal demokrasi tipidir. Çoğulcu demokrasi ideal tipinin karşıtı diktatörlüktür. Diktatörlük ideal tipi, özerk olmayan meşruluk, tek tip yapılanma, tekçi (monist) düzen ve siyasal olanın müdahalesine tabi hukukla karakterize edilmiştir (Schmidt, 2001, s.146-149). Ancak, demokrasinin işlerlik kazanabilmesi için, katılımcı yönetim anlayışının toplumda hakim olması gerekmektedir.

2. Katılımcı Demokrasi

Katılımcı demokrasi, sosyal içerik taşımaktadır. Bireyin hâkimiyetinin yerine, toplumsal hâkimiyetin baz alındığı bir oluşumdur. Aynı zamanda bu kavram bir yaşam biçimidir. Siyasal mekanizmanın demokratik işleyişi dışında yaşayış biçimine dayanan "sosyal demokrasi" aşağıdaki unsurları içermektedir (Çam, 1987, s.175-176).

- Kararlar kişilerin dolaysız katılımı ile değil, elitler arası etkileşim süreci sonucunda oluşmaktadır.
- Siyasal aktörler artık tek tek kişiler değil, belirli kurumun ve örgütlerin lideridir.

- Güç sahipleri arasında siyasal etki açısından bir eşitsizlik söz konusudur.
- Güç, hükümeti ile hükümet dışı kurumların yönetici kadroları arasında bölüşülmüştür.
- Kurumlar arası güç dağılımı rekabet konusudur, ancak bu siyasal eşitliğin sağlanabileceği anlamına gelmez. Sosyal demokrasi, statü farklılıkları dikkate alınmadan toplumun her üyesine eşit hizmet, eşit hak ve saygı olgusunu açıklamada kullanılan sosyal demokrasi kavramı, bu eşitliğin demokrasilerde sağlanamadığı, bu nedenle sosyal demokrasiye ihtiyaç duyulduğu fikrini yaratmaktadır

Sosyal demokrasi kavramının bir uzantısı olarak gelişen siyasal davranışçılık, insanlar arasında iktidar ve etki ile ilgili olarak ortaya çıkan bütün davranışlar, kuvvetler, dinamikler davranışçı siyasal bilimin çalışma alanı içerisine girmektedir; baskı grupları, siyasal partiler, propagandalar, kamuoyu, tüm sivil toplum örgütleri gibi (Daver, 1993, s.198-202). Siyasal davranışların eylemsel boyuta hazırlayan siyasal katılma, bireylerin siyasal sistem karşısındaki durumunu, tutumunu ve davranışlarını gösteren bir kavramdır. Siyasal katılmada merkez noktası olan birey siyasal davranışa dayanak teşkil eden kararlarını nasıl alır? Bireyin siyasal bir davranışta bulunması için genellikle iki karara ihtiyaç vardır (Daver, 1993, 205):

- Harekete geçmeye karar vermek,
- Hareketin yönünü belirtmektir.

Bireyin harekete geçmeye karar vermesi ve hareketinin yönünü belirlemesi için siyasal anlamda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bilgi sahibi olma, konularla ilgilenmeyi, ilgi konuyu önemsemeyi ve önemsenen olaylar ise eylemi gerektirecektir (Kapani, 2003, s.131).

Siyasal katılım sonuçları parlamentolarda temsilciler ile yerini alır. Parlamentolara yansıyan toplumsal güç dengeleri zaman zaman sistemin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Politik rejime olan bağlılık, üretimi ayakta tutan kurumlara olan bağlılıkla bütünleşir. Bu ise, rejime meşruiyetini sağlayacak kaynaktır (Durgun, 1999, s.307). Siyasal katılımın yoğun olduğu ülkelerde meşruiyet sorununun çözümlenmesi kolaylaşmaktadır.

Geçmişte katılımcı demokrasi teorisi iki yönden eleştirilmekteydi. Birincisi, liberal demokrasiyi yeniden oluşturacak belli modellerin türetilmeyeceği, ikincisi ise, katılımcı demokrasinin, uygulanabilirliği konusunda doğrudan demokrasinin ölçütleri ile sınırlı kaldığıdır (Zittel, 2003; 5). Vatandaşların pasif olması durumu, katılım için gerekli imkanların olmamasına bağlanmaktadır. Katılımın eğitilmiş ve ilgili vatandaşlar yarattığı cumhuriyetçi ideal, tercih edilmektedir. Katılımcı demokrasi için, katılımın kendisi, siyasal sonuçlarından daha önemlidir (www.ourtanzania.com).

Katılımcı demokrasinin avantajları şu şekilde sıralanabilir: Liberal toplumun desteklenmesi, liberal düşünceli kişiliklerin desteklenmesi, adaletin değerli kılınması, toplumun ahlak düzeyi ve vatandaşlığın ahlaki gelişimi, katılımcı demokrasi yönetimdeki profesyonel organların katılımını sağlamaktadır (Adebayo & Ogunleye, 2008: 3).

Katılımcılık, bir kültür olarak karşımıza çıkmaktadır. Halkın katılımının olmadığı bir alanda demokrasinin olması ya da gelişiminden söz etmek oldukça zordur. Yönetimlerin desteklenmesi ve çağdaş yönetim anlayışının oluşabilmesi için katılımcılık şarttır. Günümüzde, demografik özellikler içerisinde özellikle nüfusun arttığı bir ortamda yönetime katılmak söylendiği kadar kolay değildir. İletişim teknolojilerinin, çağdaş yönetim anlayışına yardımcı olduğu kaçınılmaz bir gerçekliktir. İletişim teknolojileri ile e-demokrasi oluşumuna alt yapı hazırlamak olanaklıdır.

3. E – Demokrasi ve Katılımcılık

E-demokrasi, “devlet ve yönetilenler, temsilciler ve temsil edilenler arasındaki demokratik ilişkinin süreçlerini geliştirmek için yeni dijital teknolojinin kullanılması” olarak tanımlanabilir. (www.parliament.uk).

Devletin ve demokrasinin başına “elektronik” anlamını ifade eden bir “e-” ön eki getirilerek önerilen model, teknik bir icat değildir. Bu model, siyasi ve sosyo-ekonomik bir bağlamın sürecinde geliştirilmiştir. Modelin önceliği, devletin “ekonomik verimliliğinden” çok, yurttaşların katılım ve denetim taleplerinin belirlenmesidir. Doğrudan demokrasinin tam anlamıyla uygulama alanı bulamaması, bazı arayışları beraberinde getirmiştir. Kişiler politika hakkında uzman görüşlerine ulaşarak “oy” kullanabileceklerdir. Buradan “e-demokrasi”; ideal, doğrudan demokrasinin teknoloji aracılığı ile gerçekleştirilmesi olarak tanımlanabilir (www.e-akademi.org.). Halkın kararlara, teknoloji aracılığı ile katılabileceğini düşünmesi olumlu sonuçlar doğurabilecektir. Yönetimlerin kararlarını bilmek ve etkin olarak takip edebilmek, yönetime ilgi duymayı beraberinde getirebilecektir. Yönetimlere duyulan güvensizliklerin başında bilgi eksikliği ya da iletişim sorunu gösterilebilir.

E-demokrasinin var olmasını sağlayan temel nedenler, Bilgi ve İletişim Teknolojisindeki (BİT) teknik gelişmelerden sağlanan fırsatlardan faydalanma ve birçok demokratik ülkedeki seçimlerde seçmenlerin katılım düzeylerindeki düşüşe bağlı olarak demokratik süreç içerisinde vatandaş katılım düzeyinin artırılmasına yönelik ihtiyaçtır. (Backhouse, 2007; 110). 21. yüzyıl teknolojisi yönetime katılım- da hız sağlayabilecektir.

E-demokraside, siyasi iletişimde yeni bir araç olan internet birçok farklı şekilde kullanılmaktadır. Avrupa’da parlamentolar, siyasi partiler ve artan sayıda- ki bireysel siyasetçiler internet devriminden fazlası ile faydalanmaktadır (Dai, 2007; 370). Bu bağlamda e-demokrasi gelişen teknolojiye paralel olarak ilerleme göstermektedir.

E-demokrasinin taktiksel ve stratejik yönleri vardır. Taktiksel yönünde, bilgi teknolojisinin bilinen araçlardan daha ileri düzeyde iletişim sağladığı ve bilgiye erişim konusunda daha ileri olduğudur. Demokrasinin altında yatan temel ilke, bilgilendirilmiş ve donatılmış vatandaşlıktır. Birçok devlet vatandaşlarını dijital iletişim ile “bilgilendirmek” konusunda başarılıdır. Ancak büyük çoğunluğun, vatandaşlarını “aktif olarak donatma” konusunda yapması gereken birçok eylem vardır. Bunlar da e-demokrasinin çoğunlukla önem verilmeyen stratejik boyutunu oluşturmaktadır (Caldow, 2003; 1). Ülkeler, e-demokrasi süreci için, stratejik yöntemleri içerisinde bu kavramı ayrıca ele almaları gerekmektedir.

OECD, e-demokrasi etkileşiminin üç türünü belirtmiştir. Bunlar; tek yönlü bilgi sağlama, iki yönlü bilgi sağlama (vatandaşların konular hakkında geri bildirim sağlama) ve vatandaş ve yasa yapıcılar arasında aktif bir ortaklığın olması durumlarıdır (Caldow, 2003; 3). Günümüzde dünyanın birçok bölgesinde, özellikle referanduma sıklıkla başvuru İsviçre demokrasisinde uygulanmakta olan süreç e-demokrasidir. Seçilenler, seçmenlerden aldıkları yetkiyle bir sonraki kararları almakta ve uygulamaktadırlar. Bu sürece e-demokrasi denilmektedir (www.vsdergi.com). 20.yüzyılda, doğrudan demokrasi nasıl uygulanabilir? Soruları tartışılmış ve 21. yüzyıldan itibaren e-demokrasi buna alternatif olarak gösterilmiştir.

E-devlet, genellikle, “e-yönetişim”, e-demokrasi”, “e-oylama”, “e-yayıncılık” gibi bir dizi kavramla birlikte konumlanmaktadır. Demokrasi krizleri, siyasal sisteme duyulan güvenin azalması ile ortaya çıkan meşruiyet krizinin ve bunun sonucu olarak seçimlere ve siyasal faaliyetlere katılımında yaşanan azalma, internetin demokrasiyi zenginleştirici imkanlar sunduğu gerçeği ile bağlantılıdır. “İnternetin belki de en demokratikleştirici yönü, insanların gruplar halinde örgütlenme ve iletişimde bulunma yeteneklerini artırmasıdır. (www.bilisim2023.org). E-demokrasi, ekonomik gelişme ve kalkınmadan bağımsız olarak düşünülemez. Ülkelerin e-demokrasiye geçebilmesinin hızlanması için, halka sağladıkları olanaklar ve bu olanakların kullanımını açısından eğitimini vermeleri ile doğru orantılıdır.

Halkın elektronik bilgi ve kültürlerinin artırılması ve öngörülen sistemin işleyişi hakkında yeterli eğitim ve kültüre sahip olması gerekmektedir. Teknoloji konusunda en ileri düzeyde olan ülkeler ve kurumların bile elektronik güvenliklerinin tam olarak korunamadığı bir ortamda e-demokrasinin işlemesi sorun olabilecektir. E-demokrasinin öngörülebilir temel sorunlarından biri de bu sistemde tartışma düzlemini kimin oluşturacağı veya çözülmesi gereken soru ve sorunların tanımının kimin tarafından yapılacağıdır. Cevap bulması gereken temel sorunlardan biri de e-demokrasinin istenip istenmediğidir (www.e-akademi.org). Bunların yapılabilmesi için, demokrasi kültürünün olması ve bunun elektronik ortama aktarılacak hale getirilmesi gerekmektedir.

4. E – Demokrasi Kültürü

Demokrasi kültürü, siyasal kültürün gelişmesi ile olabilecektir. Siyasal kültürün temelini oluşturan unsurların başında siyasal partiler gelmektedir. Siyasal partilerin kurumsallaşamaması siyasal kültür açısından bir olumsuzluktur. **Kurumsallaşma** “kurumların ve uygulamaların zamanla değer ve istikrar kazanma sürecidir”. Partilerin kurumsallaşması (Mainwaring, S., 1998, s.80-81); istikrar, partilerin toplum içindeki gücü, partilerin meşruiyeti, parti örgütleri olarak sıralandırılmıştır. Kurumsallaşma, demokrasi kültürünün yerleşebilmesi için önem taşımaktadır.

E-demokrasi kültürünün oluşumunda, siyasal modernleşmesinin sağlanması gerekmektedir. Siyasal modernleşme için beş boyut bulunmaktadır (www.genbilim.com): Sistemin farklılaşması, sistemin genişlemesi, siyasal kültür, siyasal süreç, sistemin hakimiyetidir.

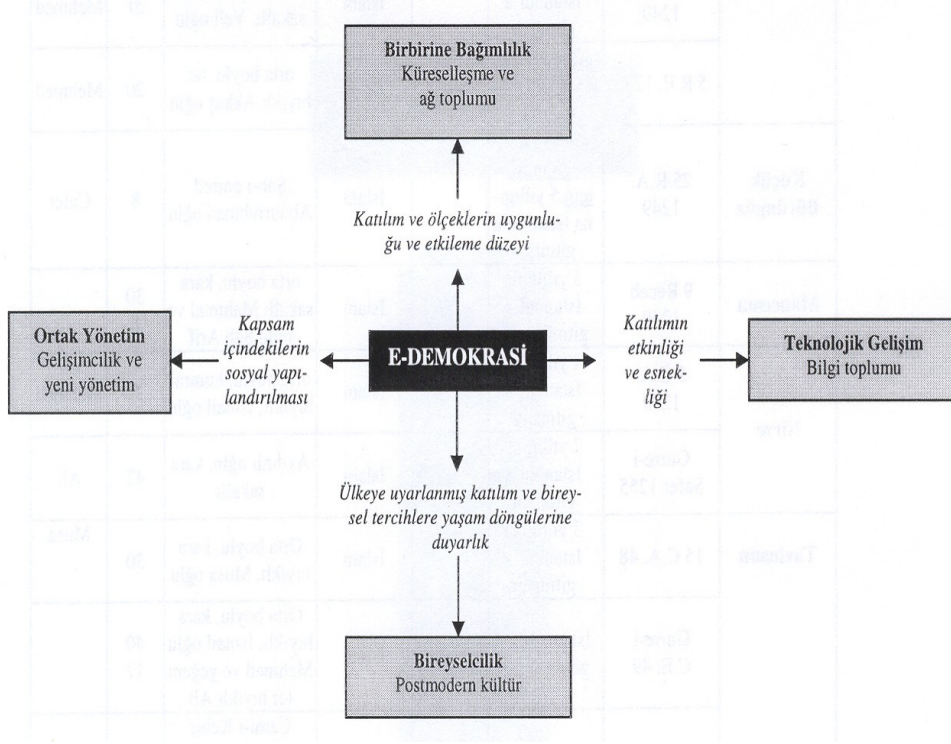
E-demokrasi kültürünün gelişimi, siyasal kültürün gelişmişliği ile paralellik göstermektedir. Siyasal kültür, siyasal sistemi oluşturan öğelere yönelik değer, inanç, tutum, duygu ve becerilerin bütünüdür. Siyasal süreç ise, bir dizi değer oluşum ve bölüşümünü ifade eder (www.genbilim.com).

Siyasal kültürün boyutları, “bilme, algılama inanma boyutu”, “duygusal boyut” ve “değerlendirme boyutu” olarak üçe ayrılmaktadır. Birey, içinde yaşadığı toplumun siyasal kurumları hakkında asgari bilgiye sahiptir. Herhangi bir olay karşısında heyecan, hoşnutsuzluk ya da korku duyabilmektedir. Birey bir politikacıdan nefret edebildiği gibi aynı zamanda onu sevip bağlanabilmektedir. Bireyin siyasal yapıya ve siyasal aktörlere karşı gösterdiği bu algılama siyasal kültürün “duygusal” boyutunu oluşturmaktadır. Siyasal kültürün “değerlendirme boyutunu” ise bireyin siyasal olgular hakkında, daha önceden de sahip olduğu değerlere atıfta bulunularak bir yargıya varmasını oluşturur. Demokrasi kültürünün gelişmesi için uygun bir siyasal kültür ortamının bulunması gerekmektedir (www.siyasaliletisim.org). Siyasal kültürün oluştuğu bir ortamda, demokrasinin değişik biçimlerinin görülmesi olasıdır. Demokratik kültür ise, e-demokrasinin gelişimine yardımcı olabilecektir.

E-demokrasinin karşılaşılabileceği sorunlar (www.lichfielddc.gov.uk):

- Yerel demokrasinin kavramsal anlayışındaki sınırlayıcı unsurlar ve bu kapsamdaki e-demokrasinin potansiyel rolü, yerel kurumlarda e-demokrasinin gelişimini ve rolünü olumsuz etkilemektedir.
- E-demokrasinin etkin gelişimini etkileyen yerel otoriteler içerisinde var olan finansal, teknik ve insan kaynakları sorunları ile ilişkilidir.
- Yerel otoriteden kaynaklanan demokratik mirasın etkisi, politika ve stratejiler.
- Vatandaşa dayalı sınırlayıcı etkenler ise, toplumda nasıl bir e-demokrasi olması gerektiğine yönelik talep, vatandaşların hangi e-demokrasi biçimini istediği, e-demokrasi kullanımına yönelik hazırlıkları ve isteklerini kapsamaktadır.

Şekil 1: E-demokrasinin Geleceği ve Karşılaşacağı Sorunlar

Kaynak: Anttiroiko, Ari-Veikko, (2003).

E- demokrasi kültürü için; toplumun farklılaşması, toplumun çeşitli düşünceler karşısında hoşgörülü olması, toplumsallaşmaya önem verilmesi, bireyin devlete, devletin de bireye katkılarının olması, toplumun yönetim sürecine örgütlü bir şekilde katılması, uzlaşma kültürünün oluşması, siyasal seçkincilik, yönetimde güven, bilişim hukukunun gelişmesidir.

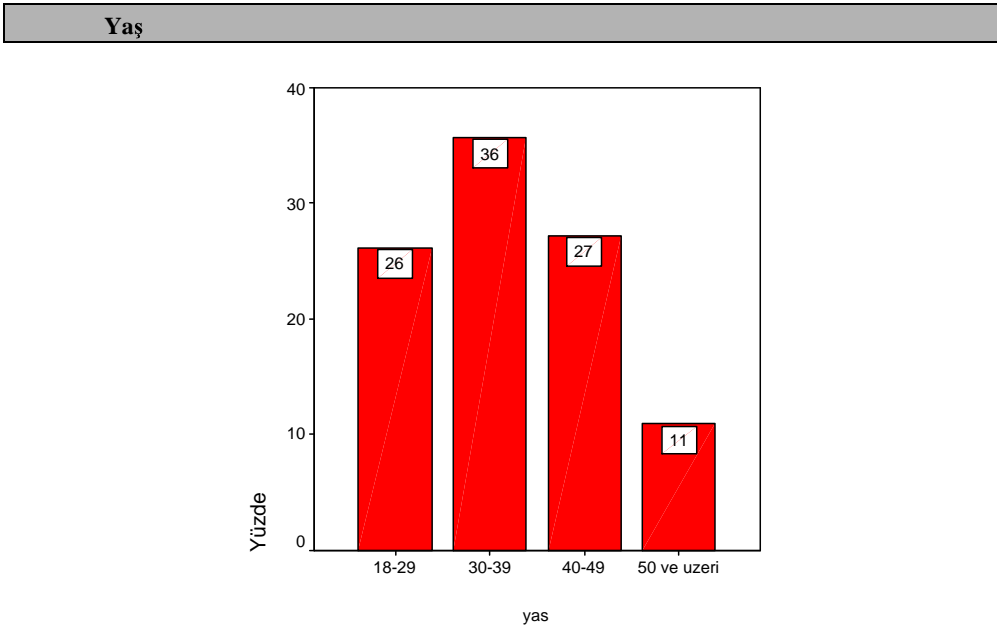
E-demokrasi, mobil demokrasi olarak da adlandırılmaktadır. E- demokrasinin uygulanması için e-devlet yapılanmasının gerekli alt yapı çalışmaları ile tamamlanmış olması gerekmektedir. Örneğin, yerel yönetimlerde seçilmişlerin e-demokrasiye duyarsız kalmaları olanaklı değildir. Yerel hizmet vermeyi hedefleyen belediyeler, bu hizmetlerin belirlenmesinde, hizmetlerin etkisi ve algılanış biçiminde de geri beslemeye ihtiyaç duyarlar. E-demokrasi, bilgi akışını hızlandırabilecektir (www.bolvadin.bel.tr). E-demokrasi merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin yoğunluğu içerisinde çözüm üretebilecek bir oluşum olarak değerlendirilebilir. Merkezi yönetim, yerel yönetim ilişkileri, siyasal, ekonomik ve yönetsel açıdan ele alındığında, belediye yönetimi; belediye başkanı, belediye meclisi, belediye encümeni, ilçe genel yönetimi, kaymakam, ilçe müdürlükleri, köy yönetimi muhtar ve ihtiyar heyetidir (Öztekin, 2002, s.313). Yerel yönetimlerdeki, üst düzey yönetim ile halk arasındaki iletişimin sağlanmasında e-demokrasinin

yaygınlaşması katkı sağlayabilecektir. Buna bağlı olarak, demokratikleşmenin temel unsuru olarak görülen yerel yönetimlerin e-demokrasi çalışmalarına hız vermesi gerekmektedir.

5. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Belediyelerinde E-Demokrasi İle İlgili Gerçekleştirilen Anket Çalışması

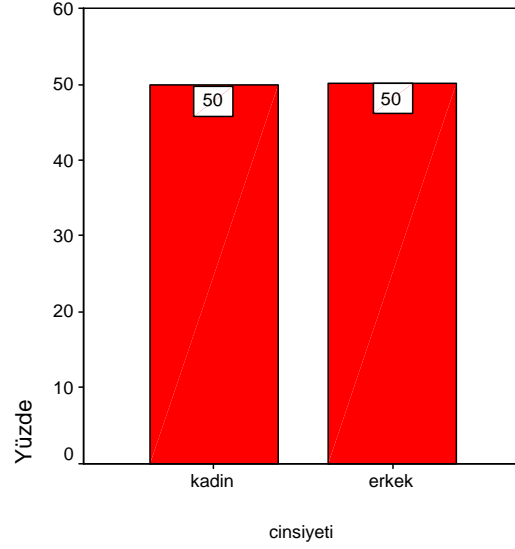
Konu incelenirken, belediyelerin e-demokrasiye bakış açıları ele alınmış ve e-demokrasi uygulamalarına belediye çalışanlarının yaklaşımları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Hazırlanan anketlerde üç adet demografik sorunun yanı sıra, 15 adet iletişim teknolojilerinin e – demokrasiye etkilerini saptamaya yönelik ifade yer almıştır. Katılımcılardan bu ifadelere katılma düzeylerini belirtmeleri istenmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi, Konak Belediyesi, Karşıyaka Belediyesi, Balçova Belediyesi, Narlıdere Belediyesi, Bornova Belediyesi ve Gaziemir Belediyesi çalışanlarına bu kapsamda anket uygulanmıştır. Belediyelerde ortalama 50 çalışana anket uygulanmış, toplamda 288 anket elde edilmiştir. Elde edilen anketler SPSS paket programında değerlendirilmiş ve İzmir'in çeşitli semtlerine yerel hizmet veren belediyelere uygulanan anket çalışması ile İzmir'deki yerel yönetimlerin e-demokrasi süreci ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5.1. Demografik Özellikler

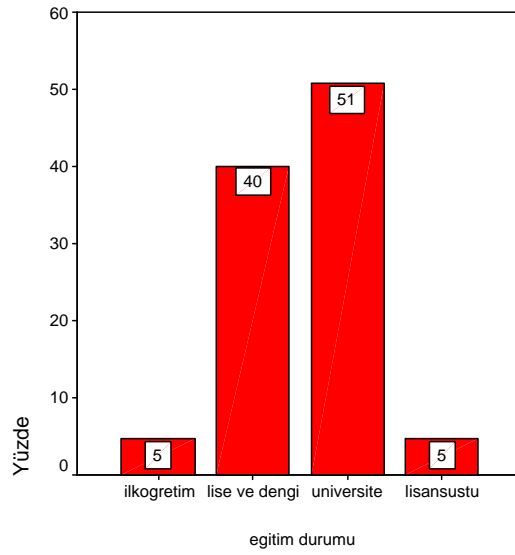
Çalışmaya katılanların %26'sı 18 – 29 yaş aralığından, %36'sı 30 – 39 yaş aralığından, %27'si 40 – 49 yaş aralığından ve %11'i 50 yaş ve üzerindedir. Anket katılanların yaş aralıklarının farklılığı, anket sonuçları açısından olumludur.

Cinsiyet

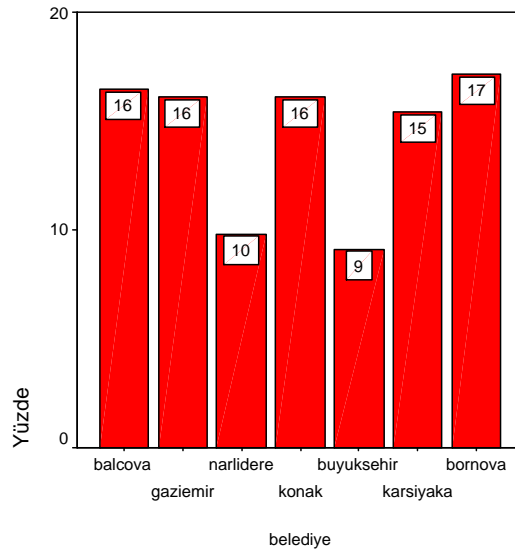
Ankete katılanların %50'si kadın, %50'si erkektir. Anket sonuçları açısından olumlu bir dağılım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eğitim

Ankete katılanların %51'i üniversite, %40'ı lise ve dengi okullardan, %5'i ilköğretim ve yine %5'i lisansüstü kurumlardan mezundur. Eğitim düzeyinin yüksek olması, teknolojiye yabancı olmayan bireylerle anket çalışmasının yapıldığını göstermektedir.

Semt

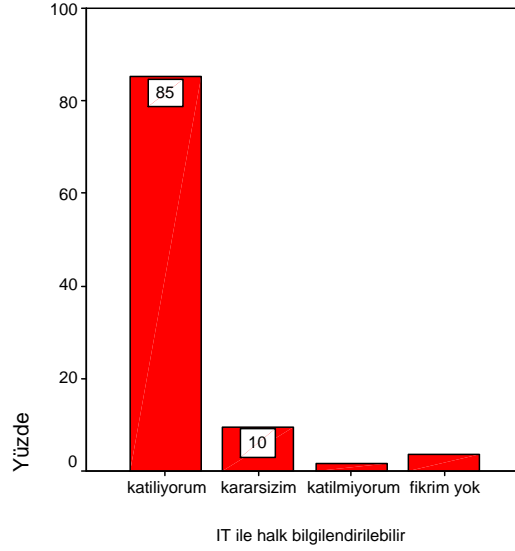

Katılımcıların %17'si Bornova Belediyesi'nden, %16'sı Balçova, Gazie-mir, Konak Belediyelerinden, %15 Karşıyaka, %10 Narlıdere ve %9Büyükşehir Belediyesi'ndendir. Yapılan anket çalışması İzmir'in çeşitli semtlerinde çalışan bireylerin görüşlerini ortaya koymasından olumludur.

5.2. İletişim Teknolojileri (İT) ve Yerel Yönetimlerin E – Demokrasi Süreçleri

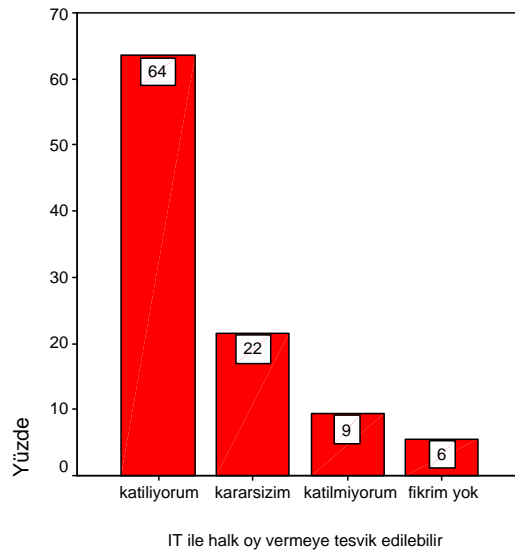
Çalışmada belediye çalışanlarına yerel yönetimlerin e – demokrasi süreçle-rinde iletişim teknolojilerinin kullanılmasının yaratacağı etkilere yönelik 15 ifade de fikirleri sorulmuştur. Bu sorular ve yanıtları aşağıdaki grafikler aracılığı ile de-ğerlendirilmiştir.

Soru 1: İletişim teknolojileri ile halk bilgilendirilebilir.

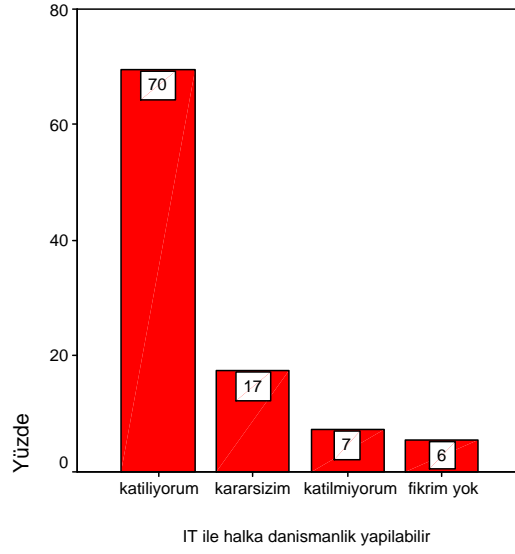
Çalışmaya katılanların %85'i iletişim teknolojileri ile halkın bilgilendirilebileceğini düşünmekte, %10 ise bu konuda kararsız kalmaktadır. Katılımcıların %2'si bu düşünceye katılmamakta, % 3 ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 2: İletişim teknolojileri ile halk oy vermeye teşvik edilebilir.

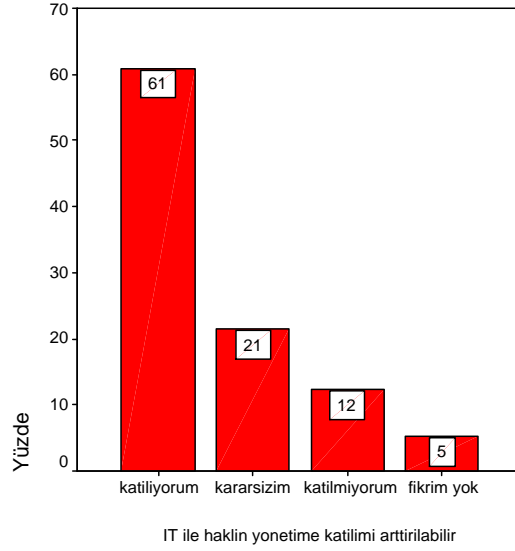
Çalışmaya katılanların %64'ü iletişim teknolojileri ile halkın oy vermeye teşvik edilebileceğini düşünmekte, %22'si ise bu konuda kararsız kalmaktadır. Katılımcıların %2'si halkın teşvik edilemeyeceğini düşünürken, %6 ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 3: İletişim teknolojileri ile halka danışmanlık yapılabilir.

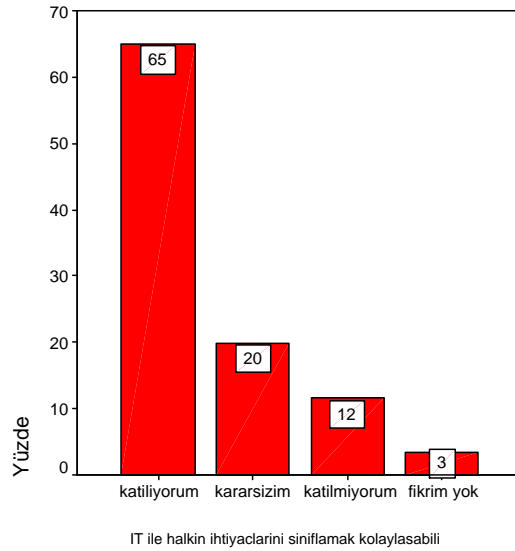
Katılımcıların %70'i iletişim teknolojileri ile halka danışmanlık yapılabilceğine inanmakta, %17 ise buna inanmamaktadır. %7'si bu düşüncüyü desteklememekte, %6 ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 4: İletişim teknolojileri ile halkın yönetime katılımı artırılabilir.

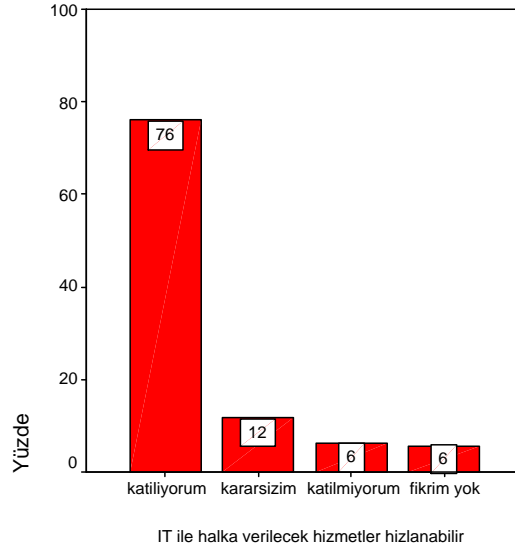
Çalışmaya katılanların %61'i iletişim teknolojileri ile halkın yönetime katılabileceğini, %12 ise katılamayacağını düşünmektedir. Katılımcıların %21'i bu düşünce karşısında kararsız iken, %5 ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 5: İletişim teknolojileri ile halkın ihtiyaçlarını sınıflamak kolaylaşabilir.

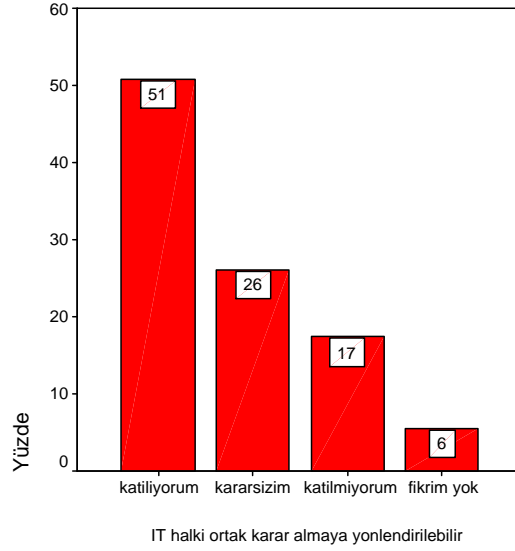
Katılımcıların %65'i iletişim teknolojileri sayesinde halkın ihtiyaçlarının sınıflanabileceğine inanmakta, %12 ise buna karşı çıkmaktadır. Katılımcıların %20'si kararsız kalırken, %3 ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 6: İletişim teknolojileri ile halka verilecek hizmetler hızlanabilir.

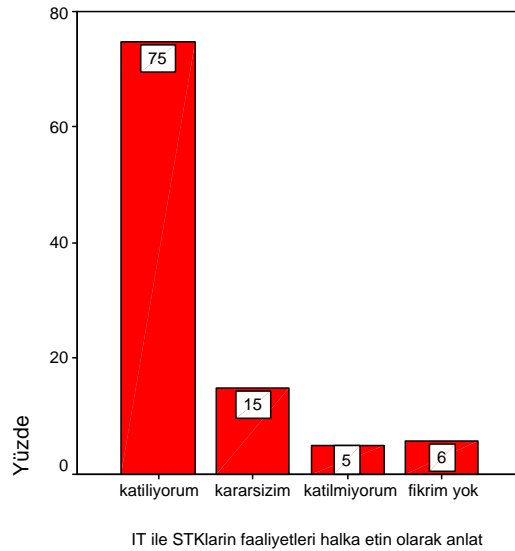
Katılımcıların %76'sı iletişim teknolojilerinin halka verilecek hizmetlerin hızlanmasında etkili olabileceğini, %6 bunun gerçekleşemeyeceğini belirtmiştir. Katılımcıların %12'si kararsız iken, %6 ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 7: İletişim teknolojileri halkı ortak karar almaya yönlendirebilir.

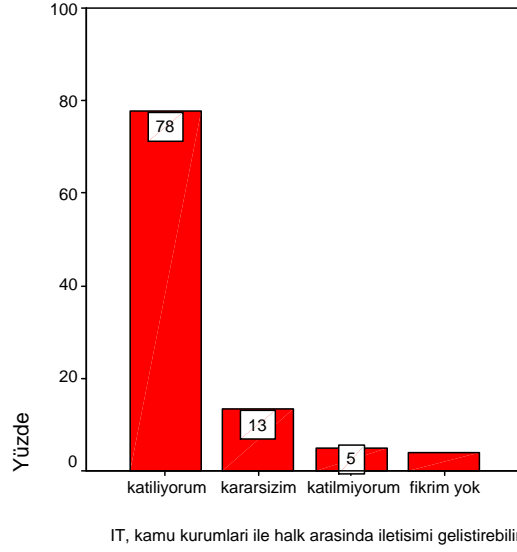
İletişim teknolojilerinin halkı ortak karar almaya yönlendirebileceğini düşünenlerin oranı %51, bu düşünceye katılmayanların oranı %17'dir. Bu konuda kararsız olanlar %26, fikri olmayanlar ise %6'dır.

Soru 8: İletişim teknolojileri ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri halka etkin olarak anlatılabilir.

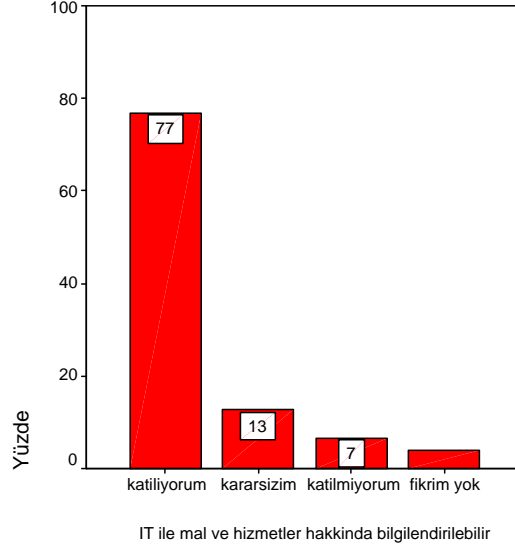
İletişim teknolojileri ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinin halka etkin olarak anlatılabileceğine katılanlar %75, katılmayanlar ise %5'tir. Bu ifadede kararsız kalanların oranı %15, fikri olmayanlar %6'dır.

Soru 9: İletişim teknolojileri ile kamu kurumları ile halk arasında iletişimi geliştirilebilir.

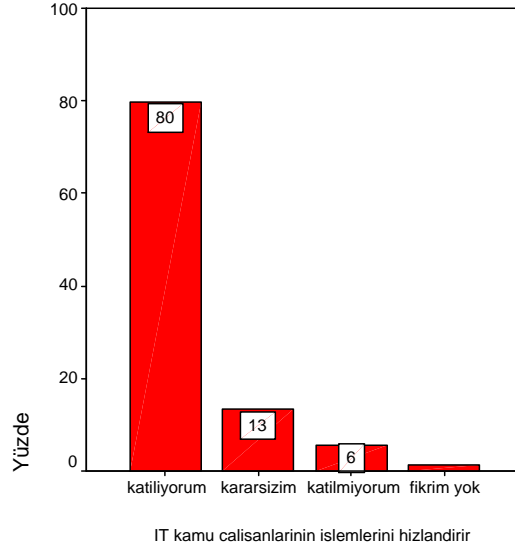
İletişim teknolojilerinin kamu kurumları ile halk arasındaki iletişimi geliştirebileceği düşünenler %78, düşünmeyenler %5'tir. Kararsız kalanlar %13, fikri olmayanlar %4'tür.

Soru 10: İletişim teknolojileri ile yerel halkın, üretilen mal ve hizmetler hakkında bilgilendirilmesi sağlanabilir.

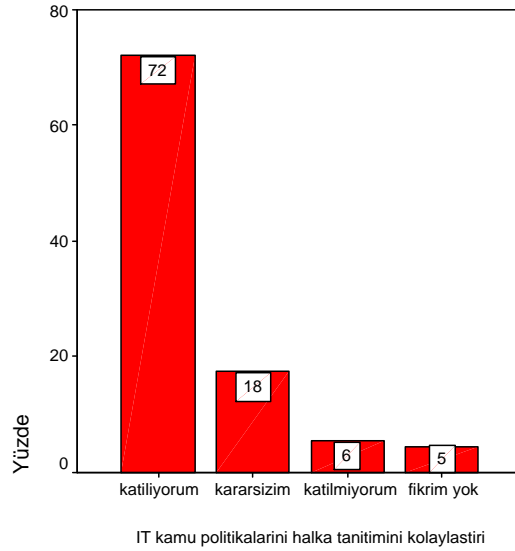
Katılımcıların %77'sine göre iletişim teknolojileri ile yerel halkın üretilen mal ve hizmetler hakkında bilgilendirilmesi sağlanabilir, %7'sine göre ise bu mümkün değildir. Katılımcıların %13'ü kararsız kalırken, %3 ise fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 11: İletişim teknolojileri kamu çalışanlarının işlemlerini hızlandırır.

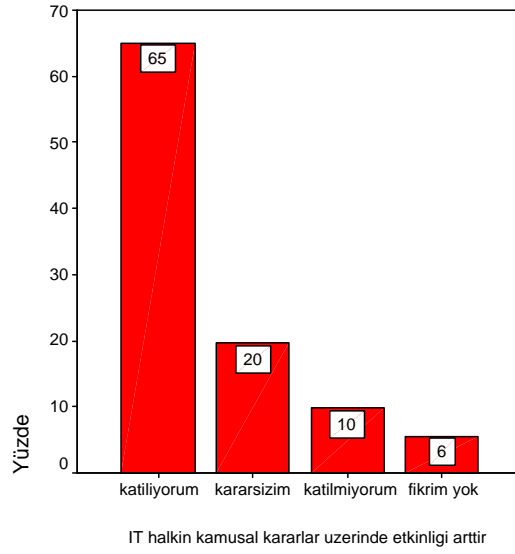
İletişim teknolojilerinin kamu çalışanlarının işlemlerini hızlandıracağı düşüncesine katılanlar %80, katılmayanlar ise %6 oranındadır. Kararsız kalanlar %13, fikri olmayanlar %1'dir.

Soru 12: İletişim teknolojileri kamu politikalarının halka tanıtımını kolaylaştırır.

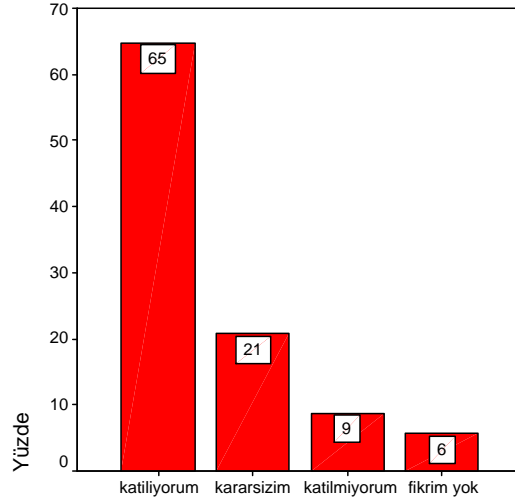
Katılımcıların %72'sine göre iletişim teknolojileri kamu politikalarının halka tanıtımını kolaylaştıracak, %6'sına göre ise iletişim teknolojileri bu konuda etkin olmayacaktır. %18 kararsız kaldığını, %5 ise bir fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Soru 13: İletişim teknolojileri halkın kamusal kararlar üzerinde etkinliğini arttırabilir.

Halkın kamusal kararlar üzerinde etkinliğinin iletişim teknolojileri ile artırılabilirliğini düşünenler %65, kararsız kalanlar %20, bu düşünceye katılmayanlar %10 ve fikri olmayanlar %6'dır.

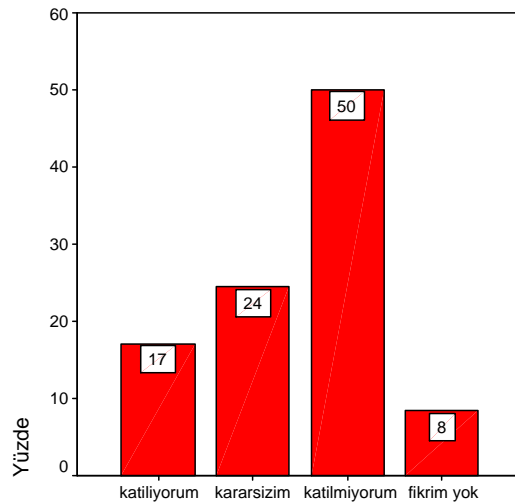
Soru 14: İletişim teknolojileri ile yerel demokrasinin gelişimi sağlanabilir.

IT ile yerel demokrasinin gelişimi sağlanabilir

Çalışmaya katılanların %65'i iletişim teknolojileri ile yerel demokrasinin gelişiminin sağlanabileceğine inanmakta, %9 ise buna inanmamaktadır. Katılımcıların %21'inin kararsız kaldığı bu ifadeye, %6 fikri olmadığını belirtmiştir.

Soru 15: İletişim teknolojileri ile halkın yönetime katılımı olanaksızdır.

IT ile halkın yönetime katılımı olanaksızdır

Genel olarak iletişim teknolojileri ile halkın yönetime katılımının sağlanamayacağına inananlar %17 düzeyinde iken, %50'si bu düşünceye katılmamış ve iletişim teknolojilerinin yönetim katılım konusunda iletişim teknolojilerinin etkin olabileceğini düşünmektedir. Kararsız kalanlar %24 iken, fikri olmayanlar %8 düzeyindedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

E-demokrasinin uygulanabilmesi, e-devlet anlayışının kabul edilmesine bağlıdır. E-devletin alt yapı hazırlıkları ve uygulama alanı bulması ile kamu kurumları hizmet verdikleri halka kendilerini daha çabuk, etkin, doğru ve güvenilir biçimde anlatabileceklerdir. Hizmetleri üreten kamu görevlilerinin kurumlarında e-devlet kavramını hayata geçirebilmeleri, beraberinde e-demokrasi kavramının gelişimini sağlayabilecektir. Yapılan anket çalışması ortaya konulan bu tezi desteklemektedir.

E-devlet anlayışı içinde iletişim teknolojilerini kullanan yerel yönetimlerde çalışan personel e-demokrasinin de olabileceği inancındadır. Yerel yönetimlerin etkin kurumlarından biri olan belediye personeli ile yapılan anketlerde, iletişim teknolojileri ile halkı bilgilendirmenin etkinliğine inananların oranı %85'tir. Halkın bu teknoloji ile oy vermeye teşvik edilebileceğini ve demokratik katılımcılığın artırılabilirliğini düşünenlerin oranı %64'tür. Bu konuda %22 oranında kararsız personel bulunmaktadır. E-demokrasi ile oy verme oranının artabileceğini düşünenlerin oranı kararsızlarla birlikte %86 olmaktadır.

Halkın iletişim teknolojileri ile danışmanlık hizmeti alabileceğini düşünenler %70, halkın bu yöntemle yönetime katılımının artırılabilirliğini söyleyenlerin oranı ise %61'dir. Halkın işlemlerinin hızlı bir biçimde ve sağlıklı olarak gerçekleşmesini destekleyenlerin oranı ise %76'dır. Halkın ortak değerler üzerinde birleşmesi mal ve hizmet kalitesi açısından önem taşımaktadır. İletişim teknolojileri ile bu durum desteklenir diyenlerin oranı %51'dir.

Sivil toplum örgütleri, kamu ve özel örgütlerin dışında üçüncül sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini etkinleştireceğini düşünenlerin oranı %75'tir. Kamu kurumları ile halk arasındaki kaliteli iletişim memnuniyet oranının halk açısından arttıracaktır. İletişim teknolojileri bunu sağlayabilir diyenlerin oranı %78'dir. Yerel halk, kaliteli, güvenilir, hızlı ve anlaşılabilir mal ve hizmetler beklemektedir. İletişim teknolojileri buna yardımcı olabilir diye düşünenlerin oranı %77'dir.

Yerel kamu personeli, yine yerel halkın işlemlerini ne denli hızlı gerçekleştirebilir ise halkın desteği o derece yüksek olacaktır. İletişim teknolojileri bu durumu olumlu hale getirebilir diyenlerin oranı ise %80'dir. Yerel yönetimlerin oluşturdukları, kamu politikaları çerçevesinde birçok mal ve hizmet üretilmektedir. Önemli olan yerel halkın bu politikalardan haberdar olmasıdır. İletişim teknolojileri bu politikaların yaygın bir biçimde duyurulmasını sağlar diyenlerin oranı %72'dir.

Kamu politikalarında halkın söz sahibi olmasını beraberinde getirir diyenlerin oranı %65'tir. Yapılan çalışmada saptanan önemli bir veri de yerel demokrasinin gelişiminde katkı sağlayabileceğine katılanların oranı %65'tir. Bu konuda belediye personelinin %21'i kararsız olduğunu söylemektedir. İletişim teknolojilerinin yönetime katılımında etkin olduğunu düşünenlerin oranı ise %50'dir.

Yukarıdaki veriler değerlendirildiğinde, ülkemizde hızla yaygınlaşan iletişim teknolojilerinin kullanılmasının, e-demokrasi kültürü oluşturabilmesi için personelin bu konuda eğitiminin yeterli düzeyde verilmesi gerekmektedir. E-demokrasi için personel eğitimi birinci koşul olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci koşul, iletişim teknolojilerinin halk arasında yaygınlaştırılmasıdır. Özellikle, gençlerin e-demokrasi kavramını bilmeleri ve siyasal kültürle birleştirerek e-demokrasi kültürünü edinmeleri gerekmektedir. Ayrıca, bilişimin en önemli açmazlarından olan hukuki sorunların ortadan kaldırılması için çalışmalar biran önce bitirilmelidir. Kamu politikalarının oluşumundan, oy vermeye kadar olan geniş yelpazede yönetime katılım olanaklıdır. E-demokrasi anlayışının bir kültür olduğu unutulmamalıdır. Bu kültürün oluşması için toplumda öne çıkabilecek projeler oluşturulmalıdır. Bu konuda, devletin bireye, bireyin de devlete katkısı olmalıdır. Uzlaşma kültürü, e-demokrasiyi destekleyecektir. E-demokrasinin gelişimi için, yönetim ve halk karşılıklı olarak aralarında güven ortamı oluşturmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adebayo, S.O. ve A.J. OGUNLEYE, (2008), "The Psychology of Participatory Democracy and the Personality Profile of the Nigerian Politicians", **Bangladesh e-Journal of Sociology**, 5 (1), 1 – 17.
- Anttiroiko, A., (2003), "Building Strong E-Democracy – The Role of Technology in Developing Democracy for the Information Age", **Communications of the ACM**, 46 (9), 121 – 128.
- Backhouse, J., (2007), "E-Democracy in Australia: The Challenge of Evolving a Successful Model", **The Electronic Journal of E-Government**, 5 (2), 107 – 116.
- "Bilgi Toplumu = Risk Toplumu", www.vsdergi.com/200708/02/04.asp, Erişim Tarihi: 01.11.2008.
- Bolvadin Belediye Başkanlığı, "Demokrasinin Çağdaş Durağı: Mobil Demokrasi", www.bolvadin.bel.tr/Basyazi/51, Erişim Tarihi: 28.11.2008.
- Büyükkaragöz S. S. ve Kesici, Ş., **Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi**, Anı Yayıncılık, Ankara,1998.
- Caldow, J., (2004), "E-Democracy: Putting Down Global Roots", **IBM, Institute For Electronic Government**, 2004.

- Çam, E., **Siyaset Bilimi Giriş**, Der Yayınları, İstanbul, 1987.
- Dai, X., (2007). “Prospects and Concerns of E-Democracy at the European Parliament”, **The Journal of Legislative Studies**, 13 (3), 370 – 387.
- Daver B., **Siyaset Bilimine Giriş**, Siyasal Kitabevi, Ankara, 1993.
- Durgun Ş., **Batı Demokrasilerinde ve Türkiye’de Parlamenter Yapılar ve Parlamenterlerin Temsil Gücü**, Nobel Yayıncılık, Ankara, 1999.
- GenBilim, Türkiye Bilim Sitesi, “Türkiye’de Siyasal Modernleşme”, www.genbilim.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1688, Erişim Tarihi: 25.11.2008.
- Kapani, M., **Politika Bilimine Giriş**, Bilgi Yayınları, 15. Basım, Ankara, 2003.
- Kepekçi Y., **İnsan Hakları Eğitimi**, Anı Yayıncılık, Ankara 2000.
- Mainwaring, S., “Party Systems in The Third Wave”, **Journal of Democracy**, Vol: 9, 1998.
- Öztekin A., **Yönetim Bilimi**, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2002.
- Planmo, M., From Patron-Client to Client-Server, E-Democracy in Tanzania? Masters Thesis in Political Science, Edited Version, <http://www.ourtanzania.com/edemocrz.pdf>, Erişim Tarihi: 04.12.2008.
- Schmidt M. G., Çev M. Emin Köktaş, **Demokrasi Kuramlarına Giriş**, Vadi Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara, 2001.
- Tasam Siyasal İletişim Enstitüsü, “Siyasal Kültür”, www.siyasaliletisim.org/index.php/sie-modul/306-siyasal-kultur Erişim Tarihi: 25.11.2008.
- Uçkan, Ö., “E – devlet, E – demokrasi ve E – yönetim Modeli: Bir İlkesel Öncelik Olarak Bilgiye Erişim Özgürlüğü”, www.bilisim2023.org/index.php?view=article&catid=9%3Ae-devlet&id=46%3, Erişim Tarihi: 24.11.2008.
- Yanık, M., “Yeniden Doğrudan Demokrasi”, www.e-akademi.org/makaleler/myanik-1.htm, Erişim Tarihi: 02.12.2008.
- Zittel, T., (2003), “Participatory Democracy and Political Participation”, **Joint Sessions of Workshops of the European Consortium of Political Research**, Edinburgh, 28 March – April 2, 2003, Workshop 22: Bringing the Citizens Back in – Participatory Democracy and Political Participation, 1 – 30.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.